

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

א זועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן דורך בני אמונים

פרשת דאה תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 447

פניני אמונים

פערל ווערטער אויף תפילה אין די פרשה

פרתחו שערים

די זוארט פונעם גרינדער און נשיא פון 'בני אמונים'

זאג די ברכה הויעך - יישר כח!!!

אנהויב אונזער פרשה ליינען מיר א זאץ וואס איז מרמז אויף א חשוב'ן כלל און א גרינדשטיין פאר אלע וואס ווילן מקיים זיין מיט א הידור די חוב פון זאגן ברכות, און דאס איז: "את הברכה - אשר תשמעו!" - א ברכה פון א איד דארף געהערט ווערן!

דער עיקר פון דער ברכה איז, ווי מיר ווייסן, אויסרופן די מלכות פון השי"ת, און ווי חז"ל זאגן (ברכות מ ב) "כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה". אויב אזוי, אזוי ווי ווען מען רופט אויס די מלכות דארף עס גוט געהערט ווערן, כדי די צוהערער זאלן עס אננעמען און מסכים זיין, אזוי אויך דארף די ברכה געזאגט ווערן בקול רם, ווייל אויב נישט דערלייגט דער מברך די ציל פון די ברכה.

אויסער דעם, א ברכה אויפן קול איז מזכה די צוהערער מיט א טייערע מצוה - די מצוה פון ענטפערן אמן; מיט א פשוטע און קליינע מעשה - זאגן די ברכה אויפן קול - קענען מיר זיין פון די 'מצדיקי הרבים', זאלן מיר דאס פארלירן?! רבי יהודה החסיד שרייב דאך אויך אין 'ספר חסידים' (רנז): "דער וואס זאגט די ברכות שטיל" איז ער "גוזל את המצוות". זיינע ווערטער זענען קלאר: א ברכה אויפן קול איז נישט בלויז א הידור-מצוה און א 'השתדלות', נאר א ריכטיגער חיוב אז דער וואס איז עס נישט מקיים ווערט גערעכנט ווי א גזלן.

עס קען זיין די סיבה פון דעם, ווייל די ברכות - ווי געזאגט - האבן א ציל צו ממליך זיין דעם אויבערשטן, דעריבער גיהערט עס נישט נאר פארן מברך אליין, מען האט מתקן געווען צו זאגן ברכות אויך כדי צו מזכה זיין די ארומיגע מיט ענטפערן אמן, אין די בחינה פון: "גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו" (תהלים לד ד).

די אמת איז אז אין די ווערטער פון רבי יהודה החסיד ליגט באהאלטן נאך א דערהער; ווייל די חכמים זאגן (חולין פו ב) אז די ווערד פון יעדע ברכה איז צען זהובים. דער שחר באקומט סיי דער מברך און סיי דער וואס ענטפערט אמן (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחייבו). קומט אויס אז דער וואס זאגט שטיל די ברכה, אויסער דעם וואס ער האלט אפ די רווח פון זיך [אזוי ווי דער ש"ך זאגט (ח"מ שפב ד) אז נאר א ברכה וואס איז געענטפערט געווארן מיט א אמן איז מזכה דעם מברך מיט די שחר פון צען זהובים], גזל'ט ער זיין חבר מיט דעם וואס ער האלט אפ פון אים א פארדינסט פון צען זהובים, און ער איז ווי איינער וואס זאגט: "גם לי גם לך לא יהיה" (מלכים א ג כו).

לאמיר מקפיד זיין זאגן אונזערע אלע ברכות - פון ברכות השחר ביזן ענדע טאג - אויפן קול און אין די אויערן פון דער וואס וועט ענטפערן נאך זיי אמן, און אזוי וועלן מיר זוכה זיין צו אלע ברכות האמורות בתורה. אמן.

מיט א רוף "את הברכה אשר תשמעו"

און א גוט שבת

ש"ת 213 אכאמאס"ן

תחית המתים - אלס בנינים און נישט אלס עבדים

"בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת" (יד א)

רבי פינחס הלוי ווענגרובער רב זאגט:

די חכמים זאגן (תענית ב א) אז 'מפתח תחיית המתים' איז נישט איבערגעגעבן געווארן פאר א שליח, נאר איז געבליבן אין די האנט פון הקב"ה. פרעגן די מפרשים, וויאזוי קען הקב"ה מחיה מתים זיין, ער איז דאך ווי א 'כהן' (סנהדרין לט א) וואס טאר זיך נישט טמא זיין פאר א מת? נאר, די אידן ווערן גערעכנט ווי 'בנים למקום', און א כהן מעג דאך זיך מטמא זיין צו זיינע קרובים ('פרשת דרכים' דרוש כה, ע"פ תוספות שם ד"ה במאי).

דאס זאגט דער פסוק: ווייל "בנים אתם לה' אלוהיכם" און הקב"ה וועט ענק צוריק אויפלעבן, דעריבער זאלן ענק נישט קלאגן אויף ענקערע טויטע אזוי ווייט צו שעדיגן ענקער קערפער און אפשערן די האר פון קאפ, אזוי ווי די גוים פירן זיך ווען זיי געזעגענען זיך פון זייערע טויטע אויף אייביג, נאר ענק זאלן קלאגן אויף זיי ויפיל די תורה האט באשטימט, ווייל פריער אדער שפעטער וועלן ענק זיי צוריק זען.

מיט דעם טייטש רבי פינחס דעם חרוז וואס ענדיגט דעם פיוט 'גדל אלקים: מתים יהיה א-ל ברוב חסדו ברוך עדי עד שם תהילתו'; פון דעם וואס הקב"ה וועט אליין מחיה מתים ע"פ, טראץ ער איז א כהן, איז געדרינגען אז מיר זענען פאר אים ווי קינדער און נישט ווי קנעכט. אויב אזוי, אנדערשט פון א קנעכט וואס דער האר קען אים פארקויפן פאר א צווייטן, קען נישט א פאטער אפרייסן זיין קשר צו זיין זון, און צוליב דעם זענען מיר אויך צוגעבינדן צו הש"ת אויף אייביג, און כאטש מיר זענען אין גלות און איבערגעגעבן געווארן אין די האנט פון אנזערע פיינט, זענען מיר מחויב אים לויבן און דינען "עדי עד" (ראה סנהדרין קה א).

'נחלת עזריאל - פרפראות לחכמה' (הוראדנא תקע"ז)

ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים

"וזבחת פסח לה' אלקיך צאן וזבך במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם" (טז ב)

ווען אסאך מענטשן ציילן זיך אויף איין

קרבן פסח און עס איז נישט גענוג פון זיין פלייש אנזעטיגן אלעמען, האט מען מתקן געווען צו ברענגען נאך א קרבן, וואס ווערט אנגערופן: 'חגיגת ארבעה עשר', און נאכן עסן פון זיין פלייש וועט די קרבן פסח געגעסן ווערן 'על השובע' (פסחים טט ב). רש"י טייטש (ע"פ ספרי טז קעא) אז אונזער פסוק איז אויף דעם מרמז: "וזבחת פסח לה' אלקיך צאן וזבך"; "צאן" - דאס איז קרבן פסח וואס קומט נאר פון 'צאן', 'ובקר' - דאס איז 'חגיגת ארבעה עשר' וואס מען קען אויך ברענגען פון 'בקר'.

און ווייל ווי געזאגט, האט מען די חגיגה געגעסן פארן קרבן פסח, וועגן דעם ביי די ברכה 'אשר גאלנו' וואס מען זאגט פסח-בינאכט דערמאנען מיר פריער די חגיגה ביים זאגן: "ונאכל שם מן הזבחים [ד.מ. חגיגה] ומן הפסחים" - לויט די סדר פון זייער עסן (טור או"ח תעג).

אין באציאונג צו ערב פסח שחל בשבת, ווען מען איז נישט מקריב קיין חגיגה מיטן פסח, קריגן זיך די פוסקים צי מען דארף טוישן דעם נוסח הברכה: מהר"ם ווייל האלט אז אין אזא פאל דארף מען זאגן: "מן הפסחים ומן הזבחים", ווייל 'הפסחים' וואס מען האט מקריב געווען אין שבת זענען פריער צו די 'זבחים' וואס מען וועט זיי מארגן מקריב זיין, אין יום טוב ראשון של פסח. דאקען, רבי יחזקאל קאצנלענבוין רב פון די קהילות 'אה"ו' שרייבט, האלט אז אויך ווען דער ליל הסדר געפאלט אין מוצאי שבת זאל מען זאגן דעם געווענליכן נוסח. ווייל פון די אנהויב פון די בקשה: "כן... יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום..." זעט אויס אז מיר בעטן דא אויף די קומענדיגע יאר, און אויך אויב לויט אונזער יעצטיגן חשבון וועט די קומענדיגע יאר געפאלן פסח אין מוצאי שבת, האפן מיר אז עס וועט שוין אויפגעבויעט זיין די בית המקדש און מען וועט צוריק מקדש זיין דעם חודש על פי הראיה, קען זיין אז יו"ט פסח וועט נישט געפאלן אין מוצאי שבת.

אויך רבי יעקב עמדין האלט ווי דער 'כנסת יחזקאל', אבער צוליב א אנדערן סיבה - מען דארף אוועקשטעלן אין די הגדה א באשטימטן נוסח, לויט דער מנהג פון רוב יארן.

שו"ת מהר"ם ווייל קצא; שו"ת 'כנסת יחזקאל' או"ח כב; סידור 'בית יעקב'; סדר ההגדה

פינף טויזנט פרימארגן אלס מתנה

א ערנסקייט האט זיך שטענדיג געפילט אין ווארט-זאל צווישן די וואס האבן געווארט צו קענען אריינגיין צו האדמו"ר בעל 'באר יעקב' פון נאדבורנא זצ"ל. דער רבי איז געווען געוואוינט אויפגעמען דעם עולם אין די שפעטע נאכט שעה'ן, נאכדעם וואס ער האט געענדיגט זיין הייליגע עבודה פון בייטאג וואס איז געווען א קייט פון לאנגע שעה'ן לימוד התורה, תפילה און עבודת ה'.

אין ענדע פון יעדן טאג האט דער רבי מקדיש געווען פון די עטליכע שאלף-שעה'ן וואס זענען אים איבערגעבליבן צו אויפגעמען די עולם וואס האט געוואלט באקומען פון אים א עצה און א ברכה. דער רבי פלעגט

נאדבורנער רבי זצ"ל בעל 'באר יעקב'

אלעמען אויפגעמען מיט ליבשאפט און דערבארעמדיקייט, צוגעהערט און געמוטיגט מיט טרייסט ווערטער, און דערנאך זיי אנגעוואונטשן מיט זיינע ווארימע ברכות וואס זענען ארויסגעקומען פון די טיפענישן פון זיין הארץ וואס האט געברענט מיט אהבת ישראל.

אין א שפעטע נאכט-שטונדע זענען אריין צום רבי'ן א יונגע פאר-פאלק. פון זייערע ווערטער איז ארויסגעקומען א אומגעווענליכע געשיכטע, וואס האט איבערגעלאזט אויפן רבי'ן א געוואלדיגן איינדרוק. פאלגנד איז די געשיכטע אזוי ווי דער רבי האט דאס שפעטער איבער דערציילט:

"די פאר-פאלק זענען שוין חתונה געהאט בערך פופצן יאר. ארום צוויי יאר נאך זייער חתונה האט די פרוי אנגעהויבן לייזן פון פארשידענע פראבלעמען. ווען זי האט געפילט אז איר צושטאנד פארערגערט זיך, האבן זיי אנגעהויבן גיין צו דאקטורים, און זי האבן געשיקט די פרוי זאל אדורכגיין פארשידענע טעסטן, וואס די רעזולטאטן האבן געצייגט אז זי איז קראנק אויף א זעלטענע און שווערע

קרענק, וואס טוט זייער שטארק אפמוטשענען דעם טאג-טעגליכן לעבן און די אויסזוכטן געהיילט צו ווערן פון דעם זענען זייער נידריג. אויף דער עצה פון איינער פון די באוואוסטע מעדיצינישע עסקנים האט זיך די פאר-פאלק געוואנדן צו א געוויסער דאקטער וואס איז א ספעציאליסט אין די באהאנדלונג פון די ערנסטע קרענק. אין דעם טאג פון דער זיצונג האט דער עסקן אלעס אפגעלאזט כדי צו זיין מיט זיי ביים באשטימטן זיצונג, ען ער נעמט מיט זיך מיט די אלע פאפירן - רעזולטאטן פון די טעסטן און מעדיצינישע מיינונגען וואס זענען געגעבן פאר די פרוי אין לעצטע יארן. דער גרויסער דאקטער האט א קוק געטון אויף די פאפירן, אויסגעפרעגט עטליכע פראגעס, נאכאמאל אריינגעקוקט אין די פאפירן, און דערנאך איז ער שטיל געשוויגן.

עטליכע מינוט פון א געשפאנטע שטילקייט איז אדורך ביז דער דאקטער האט געזאגט זיין מיינונג:

"עס מיט מיר וויי אייך צו מיטטיילן... אבער די פרוי איז קראנק מיט גאר א ערנסטע קראנקהייט, וואס איז ליידער אומבאהיילט, לויט מיינונג און לויט מיינונג, האט זי נישט מער ווי צוויי יאר צום לעבן. אין די דאזיגע צוויי יאר איז מעגליך פארגרינגערן איר ווייטאג, אבער עס איז אוממעגליך אפהאלטן די קרענק."

דער דאקטער האט פארענדיגט זיינע ווערטער און אראפגעקוקט, טראץ זיין לאנגע ערפארונג, איז עס נישט געווען קיין לייכטע זאך, צו שטיין אקעגן א מענטש וואס הערט אז זיינע טעג זענען באשטימט, און האט נישט קיין שאנס אויסגעהיילט ווערן.

א לאנגע מינוט איז אריבער, ביז ער האט זיך געוואגט אויפצוהויבן די אויגן און באטראכטן די רעאקציע פון די פרוי. ווי גרויס איז געווען זיין איבערראשונג ווען ער האט געזען פאר זיך א רואיגע און א פרידליכע פרוי, כאילו זי האט נישט געהערט די שווערע נייעס. טראכטנדיג אפשר האט זי נישט ריכטיג פארשטאנען זיינע ווערטער, האט ער פרובירט זיי נאכאמאל איבער'חזרן, אבער די פרוי איז ווייטער געווען רואיג.

"וויאזוי ביזסטו אזוי רואיג און פרידליך", האט דער דאקטאר זיך גע'חזר'ט, "אפשר האסטו נישט ריכטיג פארשטאנען די מעלדונג...?" - האט ער זיך געוואונדערט, "איך האב גוט פארשטאנען" - האט די פרוי געענטפערט, און צוגעגעבן: "דווקא דערפאר בין איך אזוי רואיג און פרידליך, און פארקערט, זיינע ווערטער דערפרייען מיר."

"עס מאכט דיך פרייליך?", האט דער דאקטאר געפרעגט פארוואונדערט, "טאקע יא" - האט די פרוי געזאגט ווען אירע אויגן גלאנצן פון טרערן, "מיין הארץ איז יעצט פול מיט זאנקבארקייט צו ה' יתברך אויף אלע גוטע זאכן וואס ער האט מיר געשאנקען פון אנהייב מיין לעבן ביזן היינטיגן טאג; לויט זיינע ווערטער, וועל איך זוכה זיין צו נאך צוויי יאר במתנה, דאס הייסט: מער פון זיבן הונדערט

מאל אויפשטיין אין דער פרי מיט פרייד. דאס איז נישט קיין פשוטע זאך, ווייל דער בורא עולם איז מיר גארנישט שולדיג, ער געבט מיר יעדן טאג דאס לעבן במתנה פון דאסניי, און דו זאגסט אז איך וועל ווייטער לעבן נאך צוויי יאר, נאך זיבן הונדערט מאל, איז דען דא עפעס וואס קען בארואיגן און מאכן א מענטש פרייליך ווי ווען מען דערציילט אים אז די מתנה וואס הייסט 'לעבן' וועט ער באקומען יעדן טאג נאך זיבן הונדערט מאל, ער וועט זוכה זיין לויבן 'מודה אני לפיך... שהחזרת בי נשמת', אויף דעם פריידט זיך מיין הארץ יעדן טאג מיט א געפיל פון לויב, און ווי קען זיין אז איך זאל זיך נישט פרייען?!"

דער דאקטער איז געזיצן אקעגן די פרוי ווען ער איז דערשטוינט פון אירע רייד, זיינע אויגן האבן זיך מיטאמאל געעפנט און זיין בליק אויף די לעבן האט זיך מיטאמאל געענדערט פון עק צו עק. אבער, די פאלגנדע ווערטער וואס די פרוי האט פארגעזעצט האבן אים אינגאנצן איבערגעלאזט געפלעפט:

"דו זאגסט, דאקטער, אז איך האב נאך נאר צוויי יאר צום לעבן, אלס איינע וואס ווייסט אז יעדן טאג פון די צוויי יאר איז מיר געגעבן געווארן במתנה, ווייל דער באשעפער איז נישט מחויב מיך צו געבן חיות אפילו איין שעה ווען נישט זיין רחמנות אויף מיר, קען איך מיך ערלויבן צו האבן א ספק אין דיין באשלוס; איז דען דא עפעס וואס קען פארמיידן פון השי"ת מיך צו שענקען פון זיין אוצר - וואס איז אן א סוף און א עק - נאך צענדליגע גליקליכע יארן, וואס איז זיי וועל איך קענען אויפבויען א אידישע משפחה און זיי ערציען אויף די שוים פון אמונה?!"

דער דאקטער האט געשאקלט די קאפ מיט פארשטענדעניש. נאך אזויפיל יארן אין די פאך, ווען ער איז געצווינגען מיטטיילן פאר נישט ווייניג מענטשן אז זייערע האפענונג אויפן לעבן איז פארשוואונדן געווארן, האט ער צום ערשטן מאל באגענוגט אזא פאל. זיין בליק אויפן לעבן האט זיך געטויט פון עק צום עק.

בערך פופצן יאר שפעטער איז די פאר-פאלק אריין, מיט די באגלייטונג פון דער איבערגעגעבענער עסקן, אין צימער פון דער רבי בעל 'באר יעקב' צו באקומען א ברכה אויף נאך אסאך גוטע און געבענטשטע יארן. ווי דערמאנט אנהויב ערציילונג, מוזצאי שבת פר' שמות תשס"א האט דער רבי דערציילט די מעשה פאר מענטשן וואס זענען געקומען זיך וואונטשן ביי אים, און ווען ער האט געענדיגט האט ער צוגעלייגט און זיי געזאגט וואס ער ווייסט:

"זינט די טאג וואס יענע פרוי איז געווען ביים דאקטער, איז שוין פארביי מער ווי פינף טויזנט אינדערפרי, וואס יענע חשובע פרוי שטייט אויף יעדן אינדערפרי זאגנדיג 'מודה אני' מיט א פרייליך הארץ - אויף דעם: 'שהחזרת בי נשמת' בחמלה רבה אמונתך."

'שיח יוסף' ח"ד עמ' רכה

אמן. ווייל עס איז דא א באזונדערן חיוב ענטפערן אמן אויף א ברכה וואס מען הערט מיט א כוונה יוצא זיין דעם חיוב וואס ער האט "כדי צו ווייזן בפועל אז ער איז מסכים צו די ברכה פון דער מברך" (וראה עוד משנ"ב רטו ז; ביאור הלכה קסז ב).

א ברכה וואס ווערט זאגט באזונדער פאר די שומע

ז. דער וואס זאגט א ברכה וואס ער האט שוין יוצא געווען זיין חיוב, און זיין כוונה איז נאר כדי מוציא זיין אנדערע מיט זייער חיוב, צ.ב.ש. איינער וואס האט שוין געמאכט קידוש אום שבת און מאכט איבער קידוש כדי מוציא זיין אנדערע וואס האבן נישט קידוש געמאכט, ליגט א חוב אויפן שומע וואס וויל יוצא זיין מיט די קידוש, ער זאל ענטפערן אמן אויף די ברכה, און אויב ער האט נישט געענטפערט אמן האט ער נישט יוצא געווען. אבער עס איז דא וואס קריגט און האלט אז אויך ווען דער מברך האט שוין יוצא געווען, איז מען יוצא מיטן הערן די ברכה, אויך אן ענטפערן אמן.

מקורות וביאורים:

אין 'שולחן ערוך' (או"ח רי"א) איז גע'פסק'נט אז דער וואס זאגט די ברכה 'הגומל' פאר זיך, קען זיין חבר יוצא זיין מיטן הערן די ברכה אויך אן ענטפערן אמן. דער רמ"א (שם) ערקלערט אזוי די הלכה: "ווייל דער מברך איז אויך חייב אין די ברכה, איז דער אנדערער יוצא אן ענטפערן אמן". פון די ווערטער איז מדייק רבי עקיבא אייגער (אין די הגהות שם ט) אז ביי אלע ברכות, אויך ברכת המצוות, נאר דער וואס הערט א ברכה פון איינער וואס זאגט די ברכה וועגן זיך, איז יוצא זיין חיוב דורך הערן אליין אן ענטפערן אמן. אבער אויב דער מברך האט שוין יוצא געווען זיין חיוב פון די ברכה, און ער זאגט די ברכה כדי מוציא זיין אנדערע אלס דין 'שומע כעונה', איז דער שומע נישט יוצא נאר אויב ער האט געענטפערט אמן. און זעה אין 'מנחת שלמה' (ח"א סי' ג) וואס שרייבט אז עס איז ריכטיג מען זאל זיך רעכענען מיט זיינע ווערטער און אנווארענען די צוהעהער אויף דעם.

אבער דער 'אבני נזר' (שו"ת, או"ח סי' מ) קריגט און האלט אז אויך ווען דער מברך האט שוין יוצא געווען, קענען די צוהעהער יוצא זיין אן ענטפערן אמן. און ברענגט א באווייז צו זיינע ווערטער פון וואס תוספות (ר"ה כח ב ד"ה ומנא) שרייבט אז אויך דער וואס האט שוין געהערט שופר-בלאזן קען בלאזן כדי מוציא זיין אנדערע וואס האבן נישט געהערט. און אויב מען איז נישט יוצא אלס 'שומע כעונה' פון איינער וואס האט שוין יוצא געווען, נאר דורך ענטפערן אמן, וויאזוי קען מען יוצא זיין דורך הערן די תקיעות, עס איז דאך נישט שייך ענטפערן אמן אויף די תקיעות?

ניינציג אמונים – אויף ברכות

ה. יעדער מענטש דארף ענטפערן יעדן טאג ניינציג אמונים אויף ברכות וואס ער הערט, אויסער די אמונים וואס ער דארף ענטפערן אויף קדישים. עס זענען אבער דא וואס האלטן אז אויך די אמונים וואס ווערן געענטפערט אויף קדיש קען מען אריינרעכענען אין דער צאל.

מקורות וביאורים:

די מחלוקת איז געבויעט אויף די שאלה וואס איז די רכטיגע גירסא אין זוהר לגבי די צאל פון די דברים שבקדושה וואס מען דארף זאגן יעדן טאג: לויט הרמ"ע מפאנו (שו"ת, סי' קט) די ריכטיגע גירסא איבער די צאל פון די דברים שבקדושה זענען מרומז אין די ווארט 'צד"ק' - צ' [90] אמונים, ד' [4] קדושות, י' [10] קדישים, ק' [100] ברכות, פון דעם וואס די אמונים וואס מען ענטפערט אויף קדיש ווערן עקסטער גערעכנט און אויסער די ניינציג אמונים, זעט מען אז די חוב פון ענטפערן די ניינציג אמונים איז געזאגט געווארן נאר אויף די אמונים וואס מען ענטפערט אויף ברכות, און עס איז נישט כולל אין זיך די אמונים וואס מען ענטפערט אויף קדיש.

אבער דער 'לקוט מעם לועז' (בראשית יח ל אות קעה) נעמט אן אזוי ווי די גירסא וואס מיר האבן אין זוהר (תקוני ז"ח פג ב) אז די צאל פון די דברים שבקדושה זענען מרומז אין די ווארט 'צדק"ה' - צ' אמונים, ד' קדושות, ק' ברכות, ה' חומשי תורה. לויט די גירסא אז די קדישים ווערן נישט עקסטער גערעכנט, קען מען אריינרעכענען אין די צאל פון די ניינציג אמונים אויך די אמונים וואס מען ענטפערט אויף קדישים.

א באזונדערע חיוב ווען איינער וויל יוצא זיין

ו. אויף דעם וואס הערט א ברכה פון זיין חבר כדי יוצא זיין מיט דעם וואס ער איז מהוייב, ליגט א באזונדערן חיוב ענטפערן אמן נאך די ברכה, דאס איז אויסער די אלגעמיינע חיוב וואס ליגט אויף יעדן וואס הערט עפעס א ברכה. און פון דעסוועגן אויך דער וואס ענטפערט נישט אמן, האט בדיעבד יוצא געווען זיין חוב דורך הערן די ברכה.

מקורות וביאורים:

מיר האבן געלערנט אין די ברייתא (ברכות מה ב): "שמע ולא ענה אמן - יצא". אין ביאור הגר"א (או"ח נב ב) איז ער מדייק פון דעם וואס די ברייתא כאפט אן 'יצא' זעט מען אז דער וואס הערט און ענטפערט נישט אמן האט יוצא געווען נאר בדיעבד. און אזוי פסק'נט דער 'משנה ברורה' (ריג יז) אז דער וואס וויל יוצא זיין זיין חיוב לכתחילה, דארף זיך גוט צוהערן צו די ברכה, פון אנהייב ביזן ענדע, און אויך ענטפערן

דער וואס געבט צדקה איז מוזק דעם עני

צו זאגן יעדן טאג מאה ברכות, כדי צו מבטל זיין די גזירה פון שטארבן יעדן טאג הונדערט נפשות (במ"ד יח כא), ווייל דער וואס געבט צדקה, אויסער וואס ער ראטעוועט זיין זעל פון מיתה, אזוי ווי עס שטייט (משלי י ב): "וְצִדְקָה תְּצַל מִמּוֹת", אויך איז ער מחיה דעם ארימאן און ראטעוועט אים פון טויט.

מעיל צדקה סי' תשצד

מאה ברכות אין די פרשה

זאל קענען משלים זיין די מאה ברכות אין יענעם טאג. ווייל כדי א מענטש זאל זאמלען הונדערט ברכות אין זיין געווענליכן טאג-טעגליכן רוטין, מוז ער זיך וואשן די הענט צו א מאלצייט לכל הפחות צוויי מאל א טאג. (ראה רמב"ם תפילה ז יד).

נאך איז מרומז אין די גימטריה, אז דורך געבן צדקה טוט אויף דער מענטש דאס זעלבע זאך וואס דוד המלך האט אויפגעטון מיט זיין תקנה

"נְתוּן תַּתּוֹן לוֹ וְלֹא יָרַע לְבָבָהּ בַּתְּתָּהּ לוֹ כִּי בְגִלְלַת הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֶׂה וּבְכֹל מְשַׁלַּח יָדְךָ" (טו י)

רבי אליהו הכהן מאיזמיר זאגט:

די ווארט "נתון" הייבט זיך אן און ענדיגט זיך מיט די אות נ'. צוויי מאל נ' איז בגימטריה מאה. מיט דעם האט די תורה מרמז געווען אז דער וואס געבט צדקה פאר א ארימאן איז ער אים מוזק ער

ווי א לייב אויף די וואך

רבי אליהו מני דער רב פון חברון איז מעורר אין זיין ספר 'שיח יצחק' (שער האהבה) איבער ענטפערן אמן נאך יעדע ברכה וואס מען הערט, און דאס זענען זיינע ווערטער: "דעריבער מיינע ברודער און פריינד, ענטפערן אמן זאל נישט זיין גרינג אין ענקערע אויגן, ווייל דער מענטש ווערט נישט אנגערופן צדיק, נאר אויב ער האט מקיים געווען יעדן טאג: צ' אמונים, ד' קדושות, י' קדישים, ק' ברכות. אויב אזוי, ווער איז דער וואס זעט די אלע ווערטער און די האר פון זיין קאפ וועט זיך נישט אויפשטעלן, און ווי א לייב וועט ער שטיין אויף די וואך ער זאל נישט פארלירן אפילו איין אמן".

ניינציג אמונים צו באפעסטיגן די אמונה

די סיבה פארוואס די חכמים האבן מתקן געווען אז מען דארף ענטפערן פונקט ניינציג אמונים יעדן טאג, האט ערקלערט האדמו"ר רבי אורי יהושע אלחנן אשר פון פאריסוב: עס איז גע'פסק'נט להלכה (שו"ע או"ח קיד ח) אז אין לויף פון די ערשטע דרייסיג טעג פון ווען מען האט אנגעהויבן זאגן 'מוריד הטל', דער וואס האט א ספק צי ער האט דערמאנט 'טל' אדער 'גשם' דארף נאכאמאל דאווענען, ווייל ווי עס זעט אויס צוליב די געוואוינהייט האט ער דערמאנט 'גשם' ביים דאווענען. אבער דער וואס באלד ביים ערשטן טאג ווען מען הייבט אן דערמאנען טל, זאגט ער ניינציג מאל אין איין ציי: "מחיה מתים אתה רב להושיע מוריד הטל", דארף נישט נאכאמאל דאווענען ווען ער האט א ספק, ווייל נאכן איינזחור'ן ניינציג מאל, איז דא די חזקה אז ער האט געדאוונט דעם ריכטיגן נוסח.

פון דא לערנען מיר אז זאגן אזאך ניינציג מאל ווערט עס באפעסטיגט אין די הארץ פון דער וואס זאגט עס, אזוי ווייט אז ער זאגט עס צוליב א געוואוינהייט. וועגן דעם האבן די חכמים מתקן געווען ענטפערן יעדן טאג לכל הפחות ניינציג אמונים, ווייל ענטפערן אמן באפעסטיגט די אמונה אין די הארץ פון דער מענטש און ווען ער ענטפערט ניינציג מאל אמן "וועט באפעסטיגט ווערן אין זיין הארץ די אמונה אין השי"ת, און וועט איינערקענען די גדלות הבורא ית' מיט די געפיל פון זיין הארץ און מח" (אמרי יהושע ח"ג ליקוטים לשי"ס)

ניינציג אמונים ראטעוועט פון ניינציג מומים

עס איז באקאנט די ווערטער פון רוקח (סי שכ) אז די מצוה פון זאגן 'מאה ברכות' יעדן טאג ראטעוועט די אידן פון די מאה קללות; אכט און ניינציג וואס ווערן דערמאנט אין פר' כי תבא, און נאך צוויי וואס זענען מרומז אין פסוק (דברים כח טא): "גם כל חלי וכל מכה". לויט דעם זאגט הגר"י זילבערשטיין אז מען קען זאגן אז די תקנה פון זאגן די ניינציג אמונים איז צו געראטעוועט ווערן פון די ניינציג מומים וואס פסלען די כהנים פון אריינגיין און טון א עבודה אין בית המקדש [עס זענען פארהאן פופציג מומים וואס פסלען די בהמה פון צו עס קענען מקריב זיין און נאך אנדערע ניינציג מומים וואס פסלען נאר ביי א מענטש (רמב"ם ביאת מקדש פראקים ז-ח)]. עס זענען דא וואס ברענגען אויף דעם א שטיקל ראי': 'המום' איז בגימטריה 'אמן' - צ"א (מאורות הדף היומי' בכורות מג א).

לכבוד די וואונדערליכע אויסגאבע פון די גליון 'וכל מאמינים', וואס איז מזכה הרבים איבער דער וועלט

מיר זען אין גמרא (ברכות מז א) אז דאס לעבן פון דער מענטש איז אנגעהאנגען אין ענטפערן אמן ווי עס דארף צו זיין, סיי אויף גוט און סיי פארקערט חלילה, ווייל אזוי זאגן זיי: "העונה אמן יתומה - יהיו בניו יתומים, חטופה - יתחטפו ימיו, קטופה - יתקטפו ימיו". און אקעגן דעם דער וואס איז מקפיד צו ענטפערן אמן ווי עס דארף צו זיין האבן זיי צוזאגט אריכות ימים - "וכל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו".

איך האב געטראכט צו ברענגען אויף דעם א וואונדערליכן רמז: ביי די תפילה פון 'נשמת' זאגט מען: "על כן אברים שפלת בנו ורוח נשמה שנפחת באפינו הן הם יודו...", די ראשי תיבות: "על כן אברים" זענען בגימטריה "אמן", און די סופי תיבות זענען בגימטריה 120, א רמז אז אין זכות פון ענטפערן אמן ווי עס דארף צו זיין, וועלן מיר זוכה זיין מיט אט די גלידער וואס ה' האט אונז געשאנקען אים צו לויבן ביז הונדערט און צוואנציג יאר געזונטערהייט. אמן כן יהיה רצון.

מיט א ברכת כהנים באהבה וואו עס וואונטש גמליאל הכהן ראבינאוויטץ מח"ס 'גם אני אודך' און 'פרדס יוסף החדש' על המועדים

מען קען שיקן בריוו צו די פאקס: 08-9746102 אדער צו די אימעיל אדרעס: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן און ברכות אין די וועג פונעם בעל הילולא

רבי שמואל אבוהב זי"ע א' אלול תנ"ד

די אלטע אידישע בית החיים אין די אינזל לידר אין ווינעציע

רבי שמואל אבוהב איז געבוירן געווארן אין האמבורג, דייטשלאנד אין יאר ש"ע צו זיין פאטער רבי אברהם. ווען ער איז געווארן דרייצן יאר אלט, האט אים דער פאטער געשיקט קיין ווינעציע וואס איז אין איטאליע לערנען תורה אין בית המדרש פון רבי דוד פרנק. ווען ער איז עלטער געווארן, האט ער חתונה געהאט מיט זיין רבינס טאכטער

און דארט האט ער געוואוינט.

אין יאר ת"י איז ער פארבעטן געווארן צו דינען אלס רב און ראש ישיבה פון ווינעציע. ער האט אויפגעשטעלט אסאך תלמידים, צווישן זיי איז באקאנט רבי ישראל יעקב חגי זצ"ל מחבר "שו"ת הלכות קטנות". דער חכם צבי (שו"ת, סי' קלה) באטיטולט אים "גדול זמננו", און זיין זון רבי יעקב עמדין שרייבט וועג אים (תורת הקנאות, דף כד): "אחד המיוחד שבעד ה'... שלא הניח כמותו בדורו בחכמה ובחסידות אמיתית... היה אביתן של ישראל במחוז איטליא, כאשר ישאל איש בדבר איש האלוקים, נמצא לכל שואל, אחרי דבריו לא ישנו". אסאך שאלות זענען צו אים געקומען פון אלע אידישע קהילות, און זיינע תשובות זענען געדרוקט געווארן אין זיין ספר "דבר שמואל", וואס ווערט אסאך ציטירט אין די אחרונים.

אין זיין צייט איז אין פראג געדרוקט געווארן א חיבור מיטן נאמען "ספר הזכרונות" אין די נאמען פונעם מחבר, מיטן ציל צו ערוועקן די מענטשן אויף אזעלעכע מצוות וואס מען איז טוט גרינג שצען אין זיי. שפעטער האט זיך ארויסגעוויזן, אז דער חיבור איז פארפאסט געווארן דורכן רב, וואס צוליב זיין גרויסע ענה און ערליכקייט האט ער פארהיילן זיין נאמען (שם).

אנקומענדיג צו אכציג יאר, האט ער פאר זיך געאורטיילט צו גיין גלות, און פלעגט זיך מתבודד זיין און וואנדערן צווישן די שטעט, ביז הארט בעפאר זיין פטירה האט ער זיך צוריקגעקערט קיין ווינעציע. ער האט צוריקגעגעבן זיין נשמה צום באשעפער א' אלול תנ"ד און איז באערדיגט געווארן אויפן אידישן בית החיים אין ווינעציע.

בן העולם הבא

אין זיין הקדמה אויף זיין טאטנס ספר, שו"ת 'דבר שמואל', שילדערט זיין זון רבי יעקב ווי בעפאר ער איז אוועק פון דער וועלט מיט א מיתת נשיקה, האט ער זיך געזענגט פון אלע זיינע תלמידים און משפחה מיטגלידער. דער לעצטער וואס האט זיך פון אים געזענגט, איז געווען זיין איינציגער אייניקל רבי שמואל וועלכער איז געווען גערופן אויף זיין נאמען, און איז געווען אויף אים זייער באליבט. ער קרוינט דעם אייניקל אלס א בן עולם הבא, צוליב זיין מקפיד זיין אויף ענטפערן אמן: "ואחרון נפרד מנכדו יחידו, ידיד נפשו, שמו כשמו, משעין לו לעת זקנותו, זכה לשמעו בן העולם הבא, עונה אמן בכל כוחו, הוא יניק שמואל בן כבוד הר"ר דוד".

מכבד זיין השי"ת נאמען

דער וואס גלוסט צו ענטפערן אמן נאך די ברכות, ווייזט אז ער איז געווארנט אין די כבוד פון השי"ת'ס נאמען, ווייל דורך ענטפערן אמן נאך די ברכה, דערהויבט מען און מען איז מכבד דעם נאמען פון ה', אזוי ווי מיר לערנען פון דער פסוק וואס אויף דעם האבן די חכמים (ילק"ש דברים תתקמב) צוגעשטעלט די חיוב פון ענטפערן אמן: "כי שם ה' אקרא" - מיט א ברכה, "הבו גודל לאלקינו" - דורך ענטפערן אמן (ספר הזכרונות' הזכרון השמיני פרק א).